

Név, Neptun-kód	Terem, Szék	Felügyelő aláírása

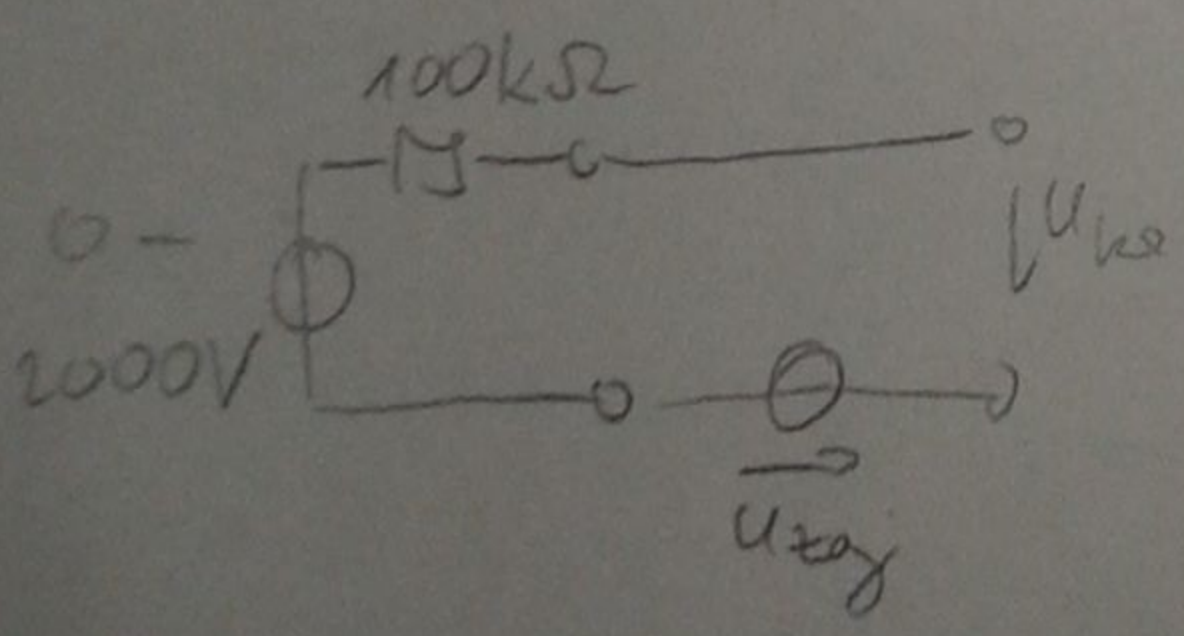
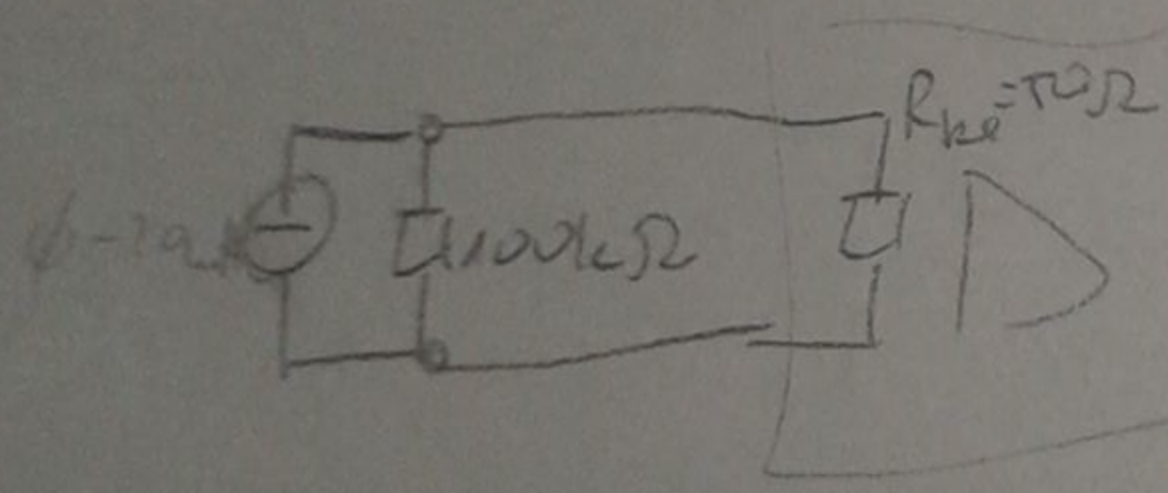
---	1.	2.	3.	4.	5.	Σ	érdemjegy
Max. pont	4	5	5	5	5	24	---
Elért pont							
Javító						---	---

A feladatok megoldásához papír, írószerszámológép használata megengedett, egyéb segédeszköz használata tiltott. A megoldásra fordítható idő: 90 perc. Az osztályozás a következő ponthatárok szerint történik:

0-9 pont	elégtelen (1)
10-12 pont	elégséges (2)
13-15 pont	közepes (3)
16-19 pont	jó (4)
20-24 pont	jeles (5)

Kérjük, hogy a megoldást arra a lapra írja, amelyen maga a feladat is szerepel. Ha a megoldásra szánt hely nem elegendő, akkor az adott lap másik oldala is használható, de ebben az esetben kérjük, hogy a feladat megoldásánál jelezze, hogy a másik oldalon is van feladat.

1. Egy nyomás távadó jeltartománya 0-20mA, kimeneti ellenállása 100kOhm. A jelfeldolgozó elektronika bemeneti ellenállásával a fenti áramtartományt 1V-os feszültségjellé alakítjuk. Adja meg a jelforrás Thevenin helyettesítését! Mekkora jel-zaj viszony várható a jelfeldolgozó elektronika bemeneténél, ha a közös jel és tápvezetéken eső zavarfeszültség a 0,1V-ot is elérheti?

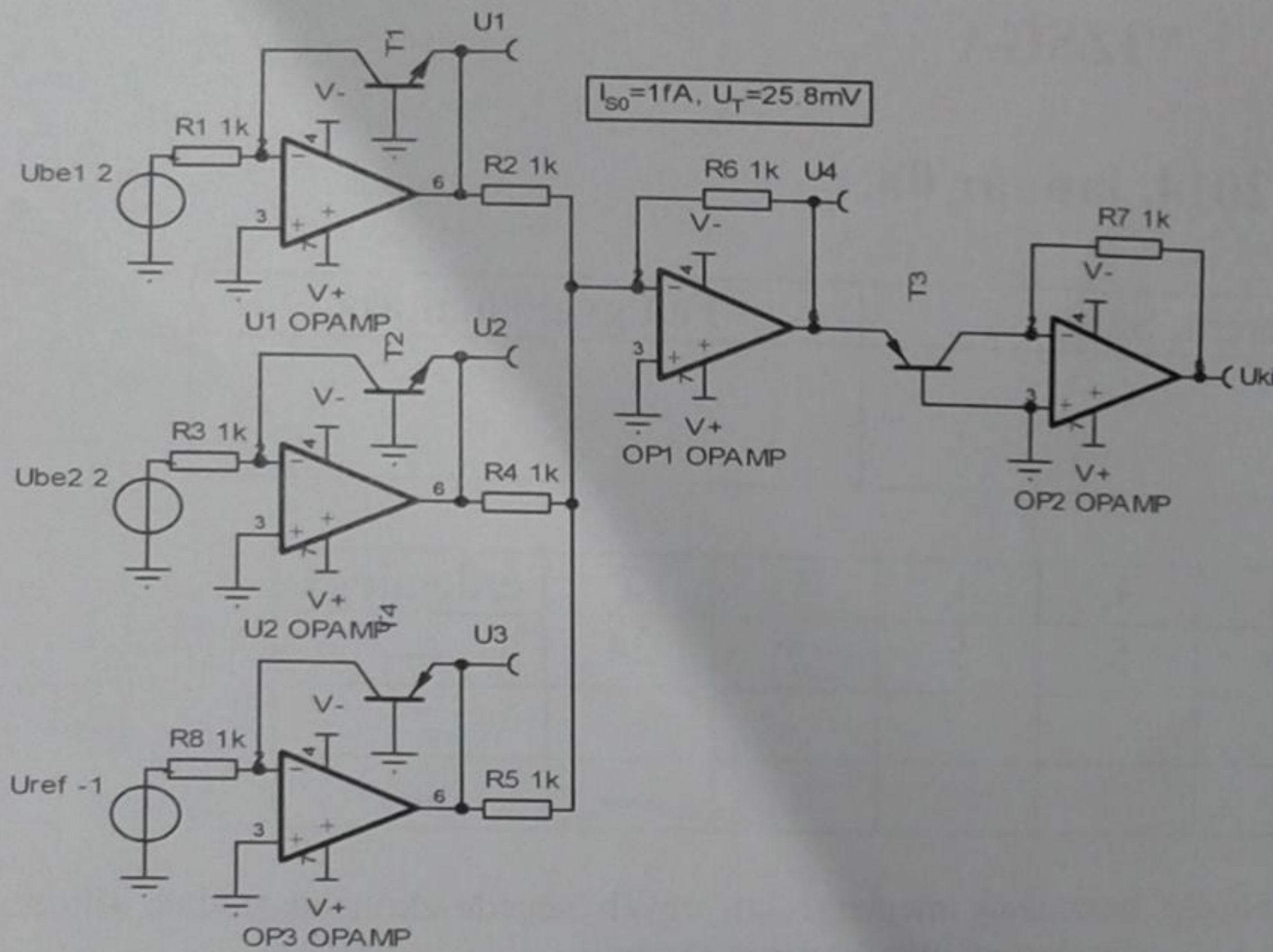
$$S_{NR} = 20 \log \frac{U_{jel}}{U_{zaj}} = 20 \log \frac{2000}{0,1} \approx 86 \text{ dB}$$

Nem volt kérdés, de 1 pont adható, ha csak eddig jutott.

2p

2p

2. Adott az alábbi nemlineáris kapcsolás.

- Bontsa bekarikázással az áramkört négy jellemző részre és nevezze meg az összetevőket!
- Mi lesz U_{be1} és U_{be2} hasznos tartománya, ha a $0,5\mu\text{A}-2\text{mA}$ tartományban jó közelítés az exponenciális függvény $I_C(U_{BE})$ -re?
- Milyen funkciót valósít meg az áramkör?
- Mi lesz U_4 maximális értéke? I_{S0} és U_T mindegyik tranzisztorra azonos ($I_{S0}=1\text{fA}$, $U_T=25,8\text{mV}$)?

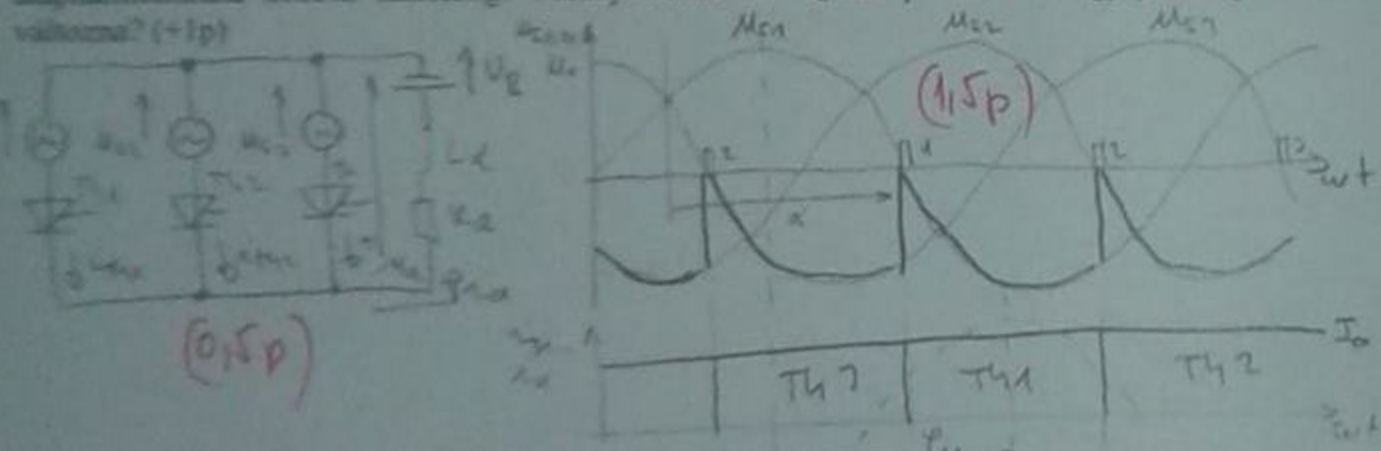
3. Egy 3F1U3Ü vezérelt áramirányító R_d , L_d , U_B terhelést táplál. $U_s = 230\text{V}$, $R_d = 10\Omega$, $L_d = \infty$, $U_B = 383\text{V}$, $\alpha = 150^\circ$, $f = 50\text{Hz}$. A hálózat és a félvezető elemek ideálisak. Az U_B valóságos iránya ellentétes az áram valóságos irányával. Rajzolja fel a kapcsolást. Állandósult állapotra rajzolja fel az $u_{s1}(t)$, $u_{s2}(t)$, $u_{s3}(t)$ hálózati feszültségeket, valamint az $u_d(t)$, $i_d(t)$, $i_{Th1}(t)$, $i_{Th2}(t)$, $i_{Th3}(t)$ időfüggvényeket. Határozza meg az U_d , I_d , I_{Th1AV} , I_{Th2AV} , I_{Th3AV} középértékeket, az I_{Th1RMS} , I_{Th2RMS} , I_{Th3RMS} effektív értékeket, valamint a hálózatba visszatáplált teljesítmény középértékét. Mennyi az $u_{s1}(t)$ feszültség és az $i_{Th1}(t)$ áram alapharmónikusa közötti fázisszög? Mennyi lenne az I_d középérték, ha a gyújtásszög $\alpha = 210^\circ$ -ra változna? (+1p)

Egy 22Ω os, $\theta_{aN}=35^\circ\text{C}$ -os névleges környezeti hőmérsékleten $P_{dN}=150\text{W}$ névleges terhelhetőségű, $\theta_{max}=150^\circ\text{C}$ megengedett, maximális felületi hőmérsékletű huzalellenállást $\theta_a=65^\circ\text{C}$ -os környezeti hőmérsékleten használunk. Mekkora teljesítménnyel, illetve mekkora maximális effektív értékű árammal terhelhető az ellenállás $\theta_a=65^\circ\text{C}$ -os környezeti hőmérsékleten? Mekkora maximális effektív értékű árammal terhelhető az ellenállás a névleges környezeti hőmérsékleten? Ismertesse a termikus – villamos helyettesítést. Definiálja a termikus ellenállás és a termikus kapacitás fogalmát, adja meg a mértékegységeiket SI mértérendszerben.

5. A Z_o hullámimpedanciával és γ hullámterjedési együtthatóval jellemezhető l hosszúságú veszteségmentes távvezeték bemenetére (K) a $t=0$ pillanatban U_g egyenfeszültség forrást kapcsolunk. A távvezeték vége (V) nyitott (szakadás). Rajzolja fel az áramkört. A Bergeron szerkesztést használva rajzolja fel a kialakuló tranziens folyamatra a K és V pontokon az összetartozó feszültség-áram értékek alakulását. Határozza meg a távvezeték végén a feszültség értékét a T és a $3T$ időpontokban, a távvezetéken a jelterjedés idejét (T), sebességét (v), a hullámimpedanciát (Z_o), ha $U_g = 25\text{V}$, $l=20\text{m}$, $C=4\text{pF/m}$, $R=0$, $G=0$. Mennyi a reflexiós tényező a távvezeték elején és végén?

$L=15\mu\text{H/m}$

3. Egy 3F1U3C vezérelt áramirányító R_d , L_d , U_B terhelést táplál. $U_s = 230V$, $R_d = 10\Omega$, $L_d = \infty$, $U_B = 383V$, $\alpha = 150^\circ$, $f = 50Hz$. A hálózat és a félvezető elemek ideálisak. Az U_B valóságos iránya ellentétes az áram valóságos irányával. Rajzolja fel a kapcsolást. Állandósult állapotra rajzolja fel az $u_{s1}(t)$, $u_{s2}(t)$, $u_{s3}(t)$ hálózati feszültségeket, valamint az $u_d(t)$, $i_d(t)$, $i_{T1}(t)$, $i_{T2}(t)$, $i_{T3}(t)$ időfüggvényeket. Határozza meg az U_d , I_d , I_{T1RMS} , I_{T2RMS} , I_{T3RMS} középértékeket, az I_{T1RMS} , I_{T2RMS} , I_{T3RMS} effektív értékeket, valamint a hálózathoz visszatáplált teljesítmény középértékét. Mennyi az $u_{s1}(t)$ feszültség és az $i_{T1}(t)$ áram alapharmónikus körzeti fázisszög? Mennyi lenne az I_d középérték, ha a gyújtásszög $\alpha = 210^\circ$ -ra változna? (+1p)

$$u_d = \sqrt{2} U_s \frac{2}{\pi} \sin \frac{\alpha}{2} \cos \omega t = (1.230 \cdot \frac{2}{\pi} \cdot \frac{\sqrt{3}}{2} \cdot (-\frac{\sqrt{3}}{2})) = -233V \quad (0,5)$$

$$I_d = \frac{U_d - U_B}{R_d} = \frac{233 - (-383)}{10} = 150/10 = 15A \quad (0,5)$$

$$I_{T1RMS} = \frac{I_d}{3} = 5A \quad (0,5)$$

$$I_{T2RMS} = \frac{I_d}{3} = 5A \quad (0,5)$$

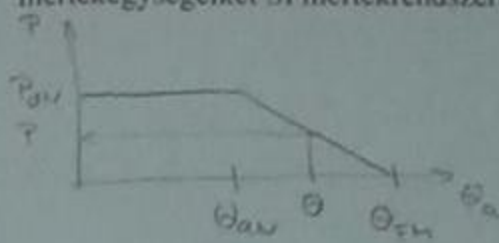
$$I_{T3RMS} = \frac{I_d}{3} = 5A \quad (0,5)$$

$$P_g = U_d \cdot I_d = 233 \cdot 15 = 3495W \quad (0,5)$$

$$\varphi = \alpha - 150^\circ = 150^\circ \quad (0,5)$$

$$I_{d(\alpha=210)} = \frac{U_d}{R_d} = \frac{387}{10} = 38,7A \quad (+1p)$$

4. Egy 22ohmos, $\theta_{amb} = 35^\circ C$ -os névleges környezeti hőmérsékleten $P_{dN} = 150W$ névleges terhelhetőségű, $\theta_{rmax} = 150^\circ C$ megengedett, maximális felületi hőmérsékletű huzallellenállást $\theta_a = 65^\circ C$ -os környezeti hőmérsékleten használunk. Mekkora teljesítménnyel, illetve mekkora maximális effektív értékű árammal terhelhető az ellenállás $\theta_a = 65^\circ C$ -os környezeti hőmérsékleten? Mekkora maximális effektív értékű árammal terhelhető az ellenállás a névleges környezeti hőmérsékleten? Ismertesse a termikus - villamos helyettesítést. Definiálja a termikus ellenállás és a termikus kapacitás fogalmát, adja meg a mértékegységeiket SI mértérendszerben.

$$\frac{P_{dN}}{\theta_{rmax} - \theta_{amb}} = \frac{P}{\theta_{rmax} - \theta}$$

$$P = P_{dN} \frac{\theta_{rmax} - \theta}{\theta_{rmax} - \theta_{amb}} = 111W \quad (1)$$

$$I_{RMS|GR} = \sqrt{\frac{P}{R}} = \sqrt{\frac{111}{22}} = 2,24A \quad (1)$$

$$I_{RMS|NR} = \sqrt{\frac{P_{dN}}{R}} = \sqrt{\frac{150}{22}} = 2,61A \quad (1)$$

$$I \rightarrow P_d \quad R_{th} = \frac{\theta_a - \theta_{amb}}{P_d} \left[\frac{C^\circ}{W} \right] \quad (4)$$

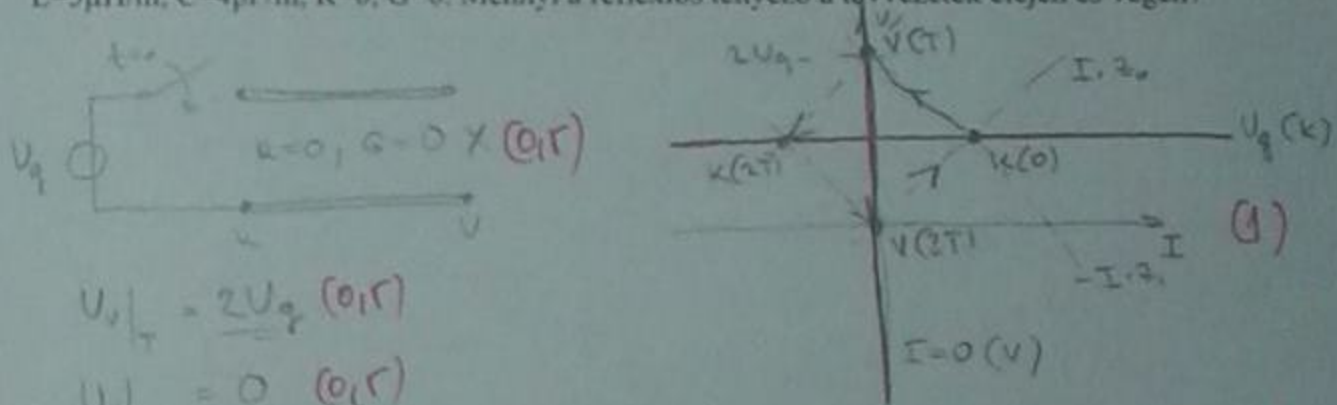
$$V \rightarrow \theta \quad (4)$$

$$R \rightarrow R_{th}$$

$$C \rightarrow C_{th}$$

$$C_{th} = \frac{\int P_d(t) dt}{\theta_a - \theta_{amb}} \left[\frac{Ws}{C^\circ} \right]$$

5. A Z_0 hullámimpedanciával és γ hullámterjedési együtthatóval jellemezhető l hosszúságú veszteségmentes távvezeték bemenetére (K) a $t=0$ pillanatban U_g egyenfeszültség forrást kapcsolunk. A távvezeték vége (V) nyitott (szakadás). Rajzolja fel az áramkört. A Bergeron szerkesztést használva rajzolja fel a kialakuló transziens folyamatra a K és V pontokon az összetartozó feszültség-áram értékek alakulását. Határozza meg a távvezeték végén a feszültség értékét a T és a 3T időpontokban, a távvezetékben a jelterjedés idejét (T), sebességét (v), a hullámimpedanciát (Z_0), ha $U_g = 25V$, $l = 20m$, $L = 5\mu H/m$, $C = 4pF/m$, $R = 0$, $G = 0$. Mennyi a reflexió tényező a távvezeték elején és végén?

$$U_g|_T = 2U_g \quad (0,5)$$

$$U_g|_{3T} = 0 \quad (0,5)$$

$$v = \frac{1}{\sqrt{LC}} = \frac{1}{\sqrt{20 \cdot 10^{-6} \cdot 4 \cdot 10^{-12}}} = \frac{1}{\sqrt{20}} \cdot 10^9 = 0,224 \cdot 10^9 \frac{m}{s} = 224.000 \frac{m}{s} \quad (0,5)$$

$$T = \frac{l}{v} = \frac{20}{0,224 \cdot 10^9} = 90 \cdot 10^{-9} s = 90ns \quad (0,5)$$

$$Z_0 = \sqrt{\frac{L}{C}} = \sqrt{\frac{5 \cdot 10^{-6}}{4 \cdot 10^{-12}}} = \sqrt{125 \cdot 10^6} = 1,11 \cdot 10^3 = 1110\Omega \quad (0,5)$$

$$V_u = \frac{0 - Z_0}{0 + Z_0} = -1 \quad (0,5)$$

$$V_v = \frac{x - Z_0}{x + Z_0} = 1 \quad (0,5)$$